

meget mere i en vis Grad beroliget mig, at navnlig den sidste ærede Taler med al sin gode Villie og sine store Evner endda ikke har kunnet fremføre Mere eller Andet end det, han har gjort (Latter). Jeg troer, at det for Dem, der virkelig vil en snar og folkelig Udvikling af Communalforholdene, vil vise sig, at det, der er fremsført, ret vel lader sig tilbagevise, gjendrive eller rette.

Den ærede sidste Taler har i Spidsen for sit Foredrag stillet den Sætning, at det, det her kom an paa, var navnlig, om det foreliggende Forslag kunde afgive et Grundlag, hvorpaa en Commune-lov kunde bygges. Han benægtede dette; men jeg skal dog spørge, om det vil kunne for Alvor nægtes, at Forslaget til Exempel afgiver et bestemt og brugbart Grundlag for Besvarelsen af det paatrængende Spørgsmaal, hvorledes den bestaaende Commune-Balglov skal reformeres? Jeg vil sætte, at det ærede Thing, i Lighed med hvad der af Landbocommissionens Forhandlinger vides at have været den forrige Indenrigsministers Mening, maatte troe, at man foreløbigt burde indskrænke sig til at reformere Communeraaedens Balgsystem, og jeg tør da paastaae; at det foreliggende Lovforslag giver et Grundlag for en saadan Reform; men jeg vil gaae videre, idet jeg fremsædes vil paastaae, at dette Forslag er affattet saaledes, at det tillige kan afgive endeel Mere end den blotte Ramme for en Lov angaaende de underordnede Communers Organisation; ogsaa dette kunde der saaledes være Spørgsmaal om. Endelig har jeg allerede igaar gjentagende gjort opmærksom paa, at Spørgsmaalet om Kjøbenhavn, baade af formelle og reelle Grunde, ret vel for Dieblisset kunde lades ude af Forhandlingerne, og jeg skal derfor gaae over til de mere reelle Grundringer imod Forslaget, som den ærede Rigsdagsmand har fremsført. Han har da gjentaget den samme Tanke, som igaar blev gjort gjældende, ikke blot af en anden æret Rigsdagsmand for Kjøbenhavn, men ogsaa af en æret Rigsdagsmand fra Nykøbing paa Falster, den Tanke nemlig, at Staten reent var forbigaaet, idet i den af mig foreslaaede Commune-Ordnings Statens Indskyldelse aldeles ikke var sikret. Jeg maa nu herved gjøre opmærksom paa, at det

dog turde hævde, at der var noget Mere af et System, noget mere Gjennemtaukt deri, end disse ærede Talere synes tilbøielige til at indrømme; thi, vil man betragte Forslaget, vil man betragte Bestemmelserne i § 31, da vil man see, at i selve Landdagen er tilstede en Regjeringsraad, der er udstyret med al den Myndighed, som Staten kan ansee fornøden paa dette Sted, og, vil man sammenligne § 31 med den meget bestridte § 16 og følgende, da vil man see, at den endelige Gyldighed af de Anordninger, som Communeraaedet træffer, afgjøres netop i den Landdag, hvori denne Stats-embedsmand har sit Sæde og kan øve den Indskyldelse, der er tilstaaet ham. Statens Indskyldelse vil imidlertid ganske vist ikke være den nuværende; men det var heller ikke godt, thi jeg tør sige, at de Fleste i Folket ere bestemte Modstandere af den Lære, der gaaer ud paa, at Kommunen ikke tør gjøre et Skridt, uden saa at sige at have en Opsynsmand fra Staten ved sin Side. Jeg troer, vi noksom have oplevet, hvad dette Opsyn fører til; jeg troer, at meget Faa i Folket ville beqvemme sig til Dnsfer om, at Sligt skulde vedblive; men det er iøvrigt ikke saa, at Statens Indskyldelse, eller, som den ærede sidste Taler udstrykte sig, at Statens Myndighed i høi Grad vilde svækkes ved de foreslaaede Communeraad. Sandheden er, at den nuværende Embedsvalde vil, naar en saadan Commune-Ordnings udvikle sig, gaae under (Hør!); Sagen er, at navnlig de juridiske Embedsmænd i Landet ville med Nødvendighed, naar denne Udvikling faaer Fremgang, blive ikke Borgerlivets Selvherskere, men Borgerlivets Udviklings Tjenere (Hør!). Det er en Forandring, men det er en Forandring, som vil tjene til at styrke Staten og Alt, hvad Statens er (Hør!), ikke tjene til at svække den; men — siger den ærede Rigsdagsmand, idet han gaaer den lige modsatte Vej — Communerne have ovenikjøbet ikke faaet Selvstændighed nok, de have ikke faaet den Selvstændighed, som Grundloven lover dem; Grundloven siger, at Communerne ret til, uden Statens Tilfyn selvstændigt at styre deres Anliggender, vil blive ordnet ved Lov, og Forslaget siger, saa at sige, at Alt, hvad Communerne beslutter, skal ikke være endeligt, men skal